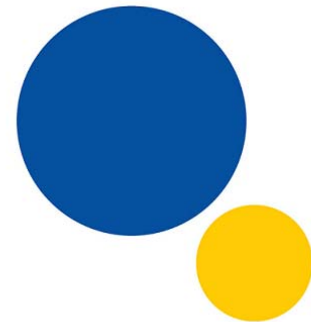

Khuyến nghị phương án hành động
Vụ giày Việt Nam bị kiện
Chống lẩn tránh thuế CBPG ở Brazil

Ngày 04/10/2011, Brazil ra quyết định khởi xướng điều tra chống lẩn tránh thuế chống bán phá giá đối với sản phẩm giày dép nhập khẩu từ Việt Nam và Indonesia. Vụ việc xuất phát từ nghi ngờ của phía Brazil rằng có hiện tượng doanh nghiệp Trung Quốc đang cố ý lẩn tránh thuế chống bán phá giá hiện đang áp dụng với giày nhập khẩu từ Trung Quốc bằng cách gian lận hoặc chuyển sản xuất sang các nước như Indonesia và Việt Nam.

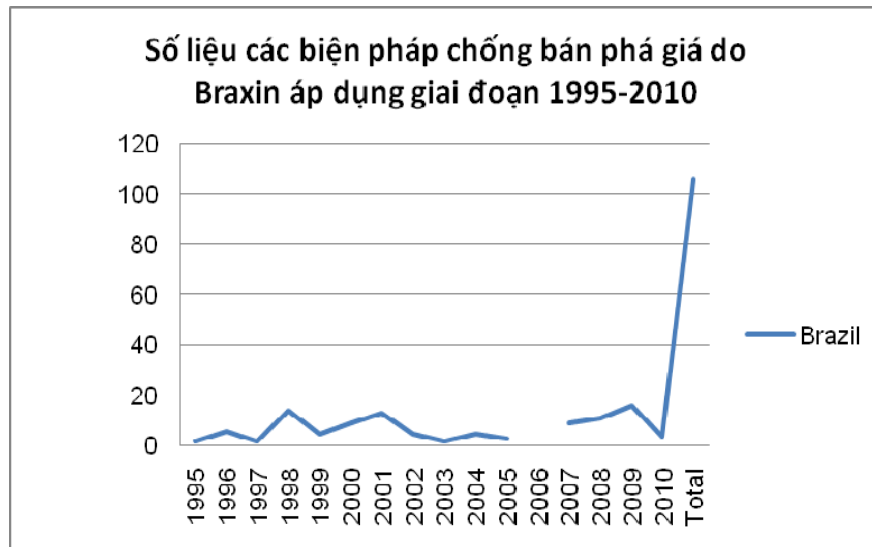
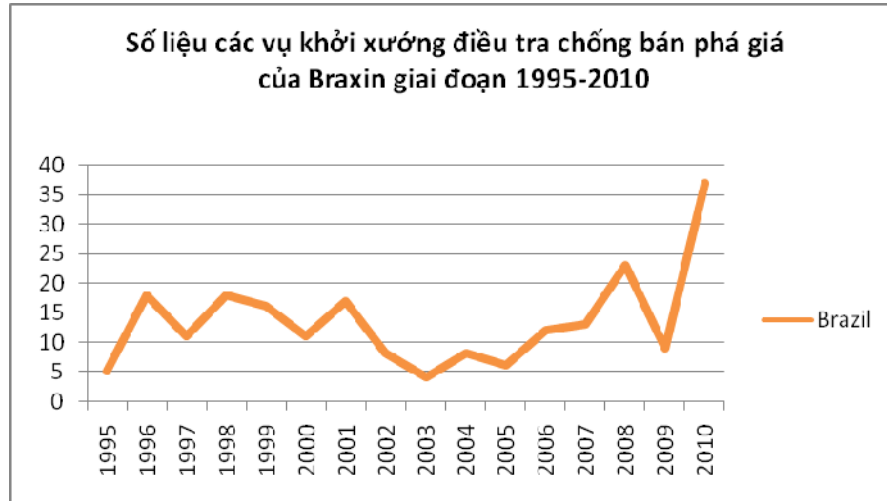
Về hình thức, đây chỉ là một vụ điều tra về hành vi gian lận để trốn thuế chống bán phá giá do một số công ty gây ra. Tuy nhiên, vì kết quả của vụ việc sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến tất cả các công ty Việt Nam đang và sẽ xuất khẩu mặt hàng này sang Brazil, cần xem đây như một vụ kiện chống bán phá giá thông thường và cần có cách ứng phó thích hợp. Dưới đây là một số phân tích về thực tiễn và pháp luật của Brazil liên quan đến điều tra chống lẩn tránh thuế chống bán phá giá và khuyến nghị phương án đối phó cho Hiệp hội và các doanh nghiệp sản xuất/xuất khẩu giày của Việt Nam.¹

¹ Nghiên cứu này được thực hiện với sự hỗ trợ tài chính của Liên minh châu Âu. Quan điểm trong Nghiên cứu này là của các tác giả và do đó không thể hiện quan điểm chính thức của Liên minh châu Âu hay Bộ Công Thương

1. Tình hình sử dụng các biện pháp chống bán phá giá của Braxin

Braxin là một trong 5 nước tiến hành nhiều nhất các vụ điều tra chống bán phá giá trên thế giới (sau Ấn Độ, Mỹ, Liên minh châu Âu và Ac-hen-ti-na) với 216 vụ điều tra, trong đó 106 vụ có kết quả là áp dụng biện pháp chống bán phá giá trong khoảng 1/1/1995 đến 31/12/2010². Với số lượng các biện pháp cuối cùng được áp dụng chỉ bằng gần một nửa so với tổng số vụ điều tra cho thấy khả năng kháng kiện để không bị áp thuế ở Braxin là tương đối cao. Đây là một thực tế rất đáng quan tâm và là một nguồn khích lệ đáng kể cho những doanh nghiệp nước ngoài phải đối mặt với các vụ kiện chống bán phá giá ở nước này.

² Nguồn: www.wto.org

Các nước bị Braxin kiện chống bán phá giá nhiều nhất

Nước xuất khẩu	Số vụ điều tra
Argentina	10
Trung Quốc	44
India	10
Hàn Quốc	8
Đài Loan, Trung Quốc	7
Hoa Kỳ	32

Nguồn: www.wto.org

Nhìn vào biểu đồ trên có thể thấy xu hướng gia tăng các vụ điều tra và áp dụng biện pháp chống bán phá giá của Braxin trong những năm gần đây, đặc biệt tăng đột biến trong năm 2010 với 37 vụ, đứng thứ hai thế giới sau Ấn Độ (41 vụ). Các sản phẩm bị kiện chống bán phá giá nhiều nhất tại Braxin là chất dẻo, cao su (55 vụ), kim loại thường (41 vụ), hóa chất (40 vụ) và hàng dệt may (13 vụ). Nước xuất khẩu bị kiện nhiều nhất là Trung Quốc với 44 vụ. Điều này rất nguy hiểm đối với Việt Nam bởi Việt Nam là nước láng giềng của Trung Quốc nên rất dễ bị liên đới ảnh hưởng – Việt Nam có thể nằm trong nhóm nước bị kiện cùng Trung Quốc hoặc bị điều tra chống lẩn tránh thuế chống bán phá giá hiện đang áp dụng đối với một sản phẩm nào đó của Trung Quốc. Và vụ da giày chính là một ví dụ.

Đối với vụ việc cụ thể này, trên thực tế, giày Việt Nam đã bị Braxin kiện chống bán phá giá cùng với Trung Quốc từ năm 2009. Tuy nhiên do số lượng giày xuất khẩu sang Braxin quá nhỏ không đủ điều kiện khởi kiện nên Việt Nam sau đó thoát khỏi vụ kiện còn Trung Quốc bị áp thuế chống bán phá giá 12,47 USD/đôi. Lần này, Việt Nam bị kiện do Braxin nghi ngờ có hiện tượng chuyển hàng từ Trung Quốc sang Việt Nam để sản xuất và lắp ráp rồi lại xuất khẩu sang Braxin để lẩn tránh mức thuế chống bán phá giá nói trên.

Giày dép là sản phẩm có kim ngạch xuất khẩu sang Braxin lớn nhất của Việt Nam và có tốc độ tăng trưởng rất nhanh trong những năm gần đây. Năm 2010, kim ngạch xuất khẩu da giày của Việt Nam sang Braxin đạt hơn 473 triệu USD, tăng hơn 200% so với năm 2009³. Trị giá kim ngạch này không phải là lớn so với tổng kim ngạch xuất của ngành giày dép, tuy nhiên lại cho thấy Braxin có thể là một thị trường nhiều triển vọng, đặc biệt khi một số thị trường truyền thống đang có nhiều khó khăn nội tại. Do vậy, vụ việc này cần được xử lý một cách phù hợp nhằm đạt được kết quả khả quan nhất có thể, từ đó bảo vệ tốt hơn lợi ích của xuất khẩu giày Việt Nam tại thị trường này.

³ Nguồn: <http://www.intracen.org/>

2. Quy trình, thủ tục điều tra chống lẫn tránh thuế chống bán phá giá tại Braxin

Việc điều tra chống lẫn tránh thuế chống bán phá giá tại Braxin sẽ được thực hiện theo các văn bản sau:

- Thỏa thuận về việc thực hiện Điều VI của GATT 1994, Phụ lục của Thỏa thuận thành lập Tổ chức Thương mại Thế giới (Hiệp định về chống bán phá giá);
- Luật 9019 ngày 30/3/1995 được thực hiện thông qua Luật 11786 ngày 25/9/2008 của Braxin về việc áp dụng các biện pháp chống bán phá giá và chống trợ cấp;
- Nghị định 1602 ngày 23/8/1995 quy định về thủ tục hành chính liên quan đến thuế chống bán phá giá;
- Nghị định 7096 ngày 4/2/2010;
- Quy định 63 của Phòng Thương mại Nước ngoài Braxin ngày 17/8/2010, đăng trên Công báo Braxin ngày 18/8/2010;
- Chỉ thị 21 ngày 18/10/2010, đăng trên Công báo Braxin ngày 20/10/2010.

Theo đó, việc điều tra chống lẫn tránh thuế chống bán phá giá sẽ được tiến hành tương tự như điều tra chống bán phá giá ban đầu. Cụ thể:

(i) Cơ quan có thẩm quyền

- Ban Phòng vệ Thương mại của Braxin (Departamento de Defesa Comercial – DECOM): tiếp nhận đơn kiện, tiến hành điều tra và đề xuất các biện pháp áp dụng
- Phòng Thương mại (*Câmara de Comércio Exterior*- CAMEX): ra quyết định mở rộng biện pháp chống bán phá giá hiện đang áp dụng dựa trên đề xuất của DECOM

(ii) Thủ tục điều tra

- Giai đoạn tiền tố tụng:
 - ✓ Nguyên đơn nộp đơn kiện;
 - ✓ Cơ quan điều tra xem xét đơn kiện ;
 - ✓ Ra quyết định khởi xướng điều tra hay không.
- Giai đoạn điều tra:
 - ✓ Gửi bảng câu hỏi điều tra;
 - ✓ Các bên trả lời bảng câu hỏi điều tra;
 - ✓ Tiến hành điều tra thực địa nếu cần thiết;
 - ✓ Ra quyết định cuối cùng và lệnh áp thuế (nếu có).

(iii) Các thời hạn điều tra

- Ra quyết định khởi xướng điều tra: **30 ngày** kể từ ngày nhận được đơn kiện
- Gửi bình luận và yêu cầu điều trần: **20 ngày** kể từ ngày thông báo điều tra được đăng trên Công báo chính thức của Braxin.
- Gửi yêu cầu tham gia vào vụ việc của các bên liên quan: **20 ngày** kể từ ngày có thông báo điều tra
- Thời hạn trả lời bằng câu hỏi điều tra: **30 ngày** kể từ ngày nhận được bằng câu hỏi, có thể gia hạn nhưng không quá **10 ngày**.

Chú ý: các bên có thể gửi bằng fax, hệ thống chuyển hình ảnh hay bất kỳ thiết bị nào khác để đáp ứng được các thời hạn trên, và phải đảm bảo là DECOM nhận được thông tin trước 7 giờ tối ngày đến hạn và trong vòng 5 ngày làm việc sau đó phải gửi bản gốc đến cơ quan điều tra tại địa chỉ trong thông báo khởi xướng.

- Kết thúc điều tra: sau **6 tháng** kể từ ngày khởi xướng điều tra, trong trường hợp đặc biệt, thời hạn điều tra có thể kéo dài lên **9 tháng**.

(iv) Giai đoạn điều tra

12 tháng trước khi nhận được đơn kiện chính thức, trong những trường hợp đặc biệt, giai đoạn điều tra có thể ít hơn 12 tháng nhưng không được ít hơn **6 tháng**.

(v) Các bên liên quan

- Nguyên đơn;
- Các nhà sản xuất sản phẩm tương tự với sản phẩm bị áp thuế chống bán phá giá;
- Nước xuất khẩu sản phẩm bị điều tra chống lẩn tránh thuế chống bán phá giá;
- Các nhà sản xuất hoặc xuất khẩu mặt hàng bị điều tra;
- Các nhà nhập khẩu mặt hàng bị điều tra của Braxin;
- Các công ty sản xuất các phần, bộ phận nhập khẩu của sản phẩm bị điều tra;

Các bên khác được xác định bởi DECOM.

(vi) Đơn kiện sẽ bị từ chối nếu

- Nguyên đơn không phải là một bên liên quan và/hoặc không đảm bảo tính đại diện;

- Đơn kiện bao gồm các thông tin bí mật không thể công khai và/hoặc bằng tiếng nước ngoài;
- Đơn kiện không đủ bằng chứng chứng minh có hiện tượng gian lận để tránh thuế chống bán phá giá hiện đang áp dụng.

(vii) Không quyết định áp thuế nếu

- Không có đầy đủ bằng chứng về hành vi gian lận để tránh thuế chống bán phá giá;
- Giá trị của các phần, bộ phận có xuất xứ từ nước bị áp thuế chống bán phá giá ban đầu chiếm ít hơn 60% tổng giá trị của hàng hóa;
- Tổng giá trị chế biến gia tăng chiếm hơn 25% chi phí sản xuất.

(Chi phí sản xuất ở đây bao gồm tất cả các chi phí khả biến và cố định để sản xuất nên hàng hóa, ngoại trừ chi phí bao bì và giảm giá.)

(viii) Trường hợp doanh nghiệp không tham gia

Bất kỳ bên nào từ chối không cho phép cơ quan điều tra tiếp cận thông tin yêu cầu, hoặc không cung cấp thông tin đó trong thời hạn quy định, hoặc cản trở quá trình điều tra thì cơ quan điều tra sẽ sử dụng các thông tin sẵn có (thường bất lợi hơn cho doanh nghiệp).

(ix) Doanh nghiệp tự bảo vệ mình

Trong suốt quá trình điều tra, doanh nghiệp có quyền được tự bảo vệ lợi ích của mình bằng cách yêu cầu bên kia cung cấp các thông tin không bí mật và đưa ra bình luận đối với các thông tin đó.

(x) Nguyên tắc áp thuế

Thuế chống bán phá giá được áp dụng theo nguyên tắc thuế thấp hơn. Tức là mức thuế có thể thấp hơn biên phá giá miễn là đủ để loại bỏ thiệt hại do hành vi phá giá gây ra.

(xi) Thời hạn áp thuế

Thuế chống bán phá giá sẽ có hiệu lực trong vòng 5 năm kể từ ngày áp thuế chính thức và sẽ chấm dứt nếu không có rà soát lại.

(xii) Đối tượng áp thuế

Tất cả hàng hóa liên quan nhập khẩu từ nước bị kiện.

Điều này có nghĩa là tất cả các nhà xuất khẩu, kể cả nhà xuất khẩu mới chưa từng xuất khẩu hàng hóa đó sang nước áp thuế trong thời gian trước đó cũng bị áp thuế chống bán phá giá.

3. Khuyến nghị đối với doanh nghiệp xuất khẩu giày Việt Nam

Từ thực tiễn và pháp luật về chống lẩn tránh thuế chống bán phá giá của Braxin nói trên có thể thấy Braxin không phải là nước quá khắt khe trong điều tra cũng như áp dụng các biện pháp chống bán phá giá. Các doanh nghiệp xuất khẩu giày của Việt Nam nếu có phương án kháng kiện hợp lý thì rất có thể sẽ thoát khỏi vụ kiện hoặc chỉ phải chịu mức thuế chống bán phá giá thấp. Vì vậy, các doanh nghiệp cần lưu ý:

- Tìm hiểu đầy đủ quy trình, thủ tục kiện chống lẩn tránh thuế chống bán phá giá tại Braxin để có thể đáp ứng đầy đủ và đúng hạn các yêu cầu của cơ quan điều tra. Việc trả lời đầy đủ và đúng hạn là rất quan trọng để doanh nghiệp không bị áp dụng thông tin sẵn có bất lợi (thường là thông tin từ phía nguyên đơn) dẫn đến mức thuế cuối cùng (nếu có) rất cao. Để đáp ứng được điều này, doanh nghiệp nên thuê luật sư tư vấn có kinh nghiệm bảo vệ thành công cho phía bị đơn trong các vụ kiện chống bán phá giá.
- Tập hợp nguồn nhân lực, vật lực để đối phó với vụ kiện. Vì chi phí theo kiện là rất cao, đặc biệt là thuê luật sư tư vấn (thường là luật sư tư vấn ở nước ngoài). Do đó, nếu là doanh nghiệp nhỏ, nên tập hợp các doanh nghiệp cùng thuê chung luật sư...
- Chuẩn bị thông tin để có thể sẵn sàng cung cấp và chứng minh cho cơ quan điều tra khi cần thiết. Cơ quan điều tra có thể sẽ tiến hành

điều tra thực địa (điều tra tại chỗ) để xác minh các thông tin khai trong bản trả lời câu hỏi. Do đó doanh nghiệp cần chuẩn bị sẵn sàng hồ sơ, giấy tờ chứng minh để cung cấp cho cơ quan điều tra.

- Thuê luật sư tư vấn để các hoạt động kháng kiện đạt được kết quả tốt nhất.

